

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Handreiking

Bestedingsruimte Specifieke Uitkering Educatie vanuit de WEB

Taalcursus bij een glasbedrijf in Oss
Foto: Studio 38c - Jeroen Liebers

Aanleiding

Deze handreiking geeft gemeenten inzicht in de bestedingsruimte van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). Afgelopen jaren werd dit door gemeenten op verschillende wijzen geïnterpreteerd. De smalle interpretatie is dat de uitkering educatie moet worden ingezet voor opleidingen, en niet kan worden besteed aan bijvoorbeeld werving, coördinerende taken van

contactgemeenten of extra ondersteunende capaciteit. Sommige contactgemeenten hanteren een ruimere interpretatie van de WEB en het uitvoeringsbesluit. Dit leidde tot regionale verschillen in de wijze waarop de middelen uitgegeven worden. Deze handreiking biedt duidelijkheid over waar de uitkering educatie aan mag worden besteed volgens de WEB en het bijbehorende uitvoeringsbesluit als regeling voor de uitkering.

- › [Wet educatie en beroepsonderwijs – Hoofdstuk 2: Planning en bekostiging](#)
- › [Uitvoeringsbesluit WEB – Hoofdstuk 3: Uitkering educatie](#)

Wat mag je bekostigen met de WEB-middelen (SPUK Educatie)?

De SPUK Educatie mag besteed worden aan alle kosten die nodig zijn om de taken uit artikel 2.3.1 WEB uit te voeren.¹ Met de uitkering educatie moet het college van B&W zorg dragen voor een aanbod opleiding educatie met voldoende aandacht voor alle doelgroepen. Dat is een bredere taak dan alleen het inkopen van cursussen, en omvat ook activiteiten om te zorgen dat je bijvoorbeeld de juiste mensen bereikt en passend bedient. De wet stelt dat voor de vervulling van de taak uit 2.3.1, eerste lid WEB, de volgende activiteiten nodig zijn:

- Samenwerking binnen regio's met elk een contactgemeente (2.3.1, tweede lid, WEB);
- Coördinerende taken van de contactgemeente voor de totstandkoming van aanbod: (2.3.1, derde lid, WEB);
- De contactgemeente stelt samen met de andere gemeenten een regionaal programma op voor regionale uitvoering. (2.3.1, derde lid, WEB);
- Werving en communicatie. Het aanbod moet voldoende aandacht voor alle doelgroepen hebben (art. 2.3.1, eerste lid, WEB).

De contactgemeente moet er voor zorgen dat de doelgroepen in alle gemeenten in de betreffende regio (...) gebruik kunnen maken van

de educatievoorzieningen (art. 2.3.2, tweede lid, WEB) en de contactgemeente biedt aan de doelgroep opleidingen educatie aan overeenkomstig het regionaal programma. (2.3.3, eerste lid, WEB). Het kan niet de bedoeling van de wetgever zijn geweest dat die doelgroepen vervolgens niet of weinig van het aanbod gebruik maken door een gebrek aan bekendheid met dat aanbod.

De Memorie van Toelichting² legt hierover uit dat “gemeenten er verantwoordelijk voor zijn om, mogelijk in regionaal verband, kennis, ervaringen en infrastructuren te verbinden en te delen teneinde tot een zo doelmatig mogelijke besteding van de middelen voor educatie te komen.”³

Ook staat in de MvT dat “het educatiebudget kan worden ingezet ten behoeven van alle kosten die noodzakelijkerwijs gemaakt worden in het kader van het verzorgen van een opleiding educatie.”⁴ In de MvT (pagina 5) wordt bovendien uitgelegd dat gemeenten met dit wetsvoorstel – via de contactgemeente - de mogelijkheid krijgen om het educatiebudget in te zetten voor al deze verschillende initiatieven voor educatie en deze waar nodig met elkaar te verbinden. Die verbinding brengt ook kosten met zich mee die niet direct bedoeld zijn voor de opleidingen.

¹ 1^e lid: Zorg dragen voor aanbod educatie; 2^e lid: regionaal plan educatievoorzieningen, afspraken met aanbieders + coördinatie daaromheen.

² [Kamerstuk 33911, nr. 3 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#)

³ Paragraaf 5 van de Memorie van Toelichting op artikel 2.3.2 WEB, kamerstukken II, 33 911, nr. 3

⁴ Paragraaf 3,5 van de Memorie van Toelichting op artikel 2.3.2 WEB, kamerstukken II, 33 911, nr. 3

Het Rijk kan ervoor kiezen om de bestedingsruimte te beperken van kosten die niet aan het aanbod/ opleidingen zelf worden besteed. (Artikel 2.3.3, tweede lid WEB). Van die mogelijkheid heeft het Rijk geen gebruik gemaakt. In de MvT wordt daarover uitgelegd dat van deze mogelijkheid alleen gebruik wordt gemaakt als er signalen zijn van ondoelmatige uitgaven.

Juridisch gezien zijn er in de WEB en het Uitvoeringsbesluit dus geen belemmeringen om andere activiteiten te bekostigen met de SPUK Educatie dan alleen het inkopen van aanbod. De SPUK mag ook worden besteed aan wat er redelijkerwijs voor nodig is om ervoor te zorgen dat het aanbod tot stand komt en wordt gebruikt. Het is aan de gemeente om te beoordelen welke uitgaven er allemaal onder de taken uit artikel 2.3.1 WEB vallen. Zolang zij maar kan uitleggen hoe de uitgaven passen binnen de regeling, omdat ze nodig zijn voor het uitvoeren van de wettelijke taak en daarom doelmatig en rechtmatig zijn. Bijvoorbeeld om tot dat aanbod te komen (coördinatie en regionale samenwerking t.a.v. aanbesteding en de totstandkoming van een regionaal plan), ervoor te zorgen dat de doelgroep er gebruik van maakt (lokale samenwerking en regievoering, communicatie, bereik vergroten, werving en netwerk) of dat het aanbod passend is (kwaliteitsverbetering).

Amsterdam

“Je kunt met WEB-middelen een mooi cursusaanbod neerzetten, maar daar komt niet iedereen zomaar op af,” vertelt Dorien Vogelsang, strategisch beleidsadviseur Taal en Geletterdheid in Amsterdam. “Als we niet investeren in het aantrekken van deelnemers,

lopen we het risico dat we alleen de mensen bereiken die prima zelf hulp kunnen vinden. Om juist een minder zelfredzame groep aan te trekken, heeft de gemeente bijvoorbeeld taalconsulenten in dienst die inloopsprekuren houden.”

Naast het professionele cursusaanbod biedt Amsterdam op stadsdeelniveau cursussen en taalgroepen aan die door vrijwilligers gegeven worden. De gemeente wil deze vrijwilligers ondersteunen en trainen, en professionals uit het sociaal domein leren lage basisvaardigheden te herkennen en inwoners naar het cursusaanbod door te verwijzen. “Allemaal belangrijke elementen van een aanpak basisvaardigheden,” zegt Vogelsang, “maar geen cursusaanbod. Eerder betaalden we alleen de contracten met taalscholen vanuit de WEB. Nu zijn we daar meer flexibel in, en investeren we met het WEB-budget in een brede, samenhangende aanpak.”

In Amsterdam worden regelmatig nieuwe dingen geprobeerd om moeilijke doelgroepen te bereiken. Op dit moment loopt er een pilot waarbij gezinnen die op achterstand staan begeleiding krijgen aangeboden. Vogelsang: “Bij de gezinsaanpak, waarbij zowel ouders als kinderen begeleid worden bij huiswerk, opvoeding en basisvaardigheden, lopen volwasseneneducatie, onderwijs en opvoeding door elkaar. Deze initiatieven passen wat ons betreft bij de doelstellingen van de WEB. Investeren in de kwaliteit van het aanbod en in initiatieven om bepaalde doelgroepen te motiveren zijn cruciaal als je maatschappelijke impact wil hebben met een aanpak basisvaardigheden.”

De SiSa verantwoording

De verantwoording over de SPUK Educatie gaat via de SiSa-systematiek (Single information, Single audit). Het is aan de accountant om te controleren dat de door de gemeente opgevoerde bestedingen voldoen aan de regeling. Voor de toetsing hebben accountants alleen generieke richtlijnen en hulpmiddelen voor alle uitkeringen gekregen vanuit BZK. Voor de uitkering educatie zijn geen specifieke inhoudelijke toetsingscriteria meegegeven anders dan wat er in de wet staat. Als hier door de gemeente niet aan wordt voldaan moet de accountant hierover een opmerking maken in zijn verslag van bevindingen. De accountant geeft aan voor welk deel van de opgevoerde bestedingen de rechtmatigheid niet is vastgesteld. DUO beoordeelt de accountantsverslagen en checkt of de opgevoerde bedragen overeenkomen met de beschikking.

DUO ontvangt informatie voor de volgende indicatoren (ingevuld door de accountant) die alleen betrekking hebben op het uitgegeven geld (en niet op de inhoud):

- Verstrekke uitkering (inclusief eventuele prijsbijstelling);
- Reservering educatie voorgaand jaar;
- Totaal beschikbare middelen educatie;
- Besteding van educatie;
- Reservering besteding van educatie in voor volgend kalenderjaar;
- Onttrekking besteding van educatie van volgend kalenderjaar.

De SiSa-verantwoording levert dus geen beperkingen op om het budget aan iets anders te besteden dan opleidingen. Mogelijk hanteren sommige accountants echter de eisen in de beschikkingsbrief die zijn gelimiteerd tot 2 onderdelen uit de wet. Namelijk of het geld is uitgegeven aan opleidingen educatie zoals bedoeld in artikel 7.3.1, eerste lid, onderdeel b t/m f van de WEB, en of er een regionaal plan is opgesteld.

Waar komt oorspronkelijk het idee van beperkte bestedingsruimte vandaan?

Vóór de wetwijziging in 2015 was het budget voor educatie alleen te besteden aan opleidingen (bij ROC's). Na de wetwijziging (waarmee het budget vrij besteedbaar werd aan ook andere typen aanbieders) was het beleid er ook op gericht om de middelen overwegend ten goede te laten komen aan het aanbod voor de mensen zelf. Dit om te voorkomen dat teveel middelen op zouden gaan aan bijvoorbeeld personeelskosten, coördinatie en organisatie, doordat gemeenten een regiefunctie kregen. Vanuit het Rijk is daarom een strikte lezing van de regeling met beperkte bestedingsdoeleinden gecommuniceerd. De decentralisatie uitkering was als extra bovenop de specifieke uitkering educatie gekomen met de intentie dat de specifieke uitkering zoveel mogelijk aan het aanbod zelf zou worden besteed. De decentralisatie uitkering biedt (vanwege zijn financieel-juridische aard) alle ruimte voor meer/ andere activiteiten.

- Het Rijk bracht een **onderscheid aan in bestedingsdoeleinden tussen de SPUK en de DU**. In de Kamerbrief uit 2019 voor het Actieprogramma Tel mee met Taal staat dat de DU beschikbaar werd gesteld ter ondersteuning van de coördinatie op de aanpak van basisvaardigheden en het uitvoeren van regionale plannen. In dezelfde Kamerbrief wordt nogmaals benadrukt dat de SPUK enkel is bedoeld voor het inkopen van opleidingen taal, rekenen en digitale vaardigheden.
- **De tekst van de beschikkingsbrief** is dusdanig opgesteld dat twee criteria moeten worden gecontroleerd om te toetsen of het budget rechtmatig is besteed: dat het budget aan opleidingen Educatie, zoals bedoeld in artikel 7.3.1, eerste lid, onderdeel b t/m f van de WEB, is besteed en dat er een regionaal plan moet zijn.

Naar aanleiding van de wens van gemeenten om de SPUK ruimer te kunnen besteden heeft het Rijk bekeken wat volgens de huidige wettelijke regeling mogelijk is. Daaruit blijkt dat de SPUK-regeling (de uitkering uit artikel 2.3.2 WEB) juridisch meer ruimte biedt dan alleen het inkopen van cursussen zoals hierboven uitgelegd.

WEB-gelden voor infrastructuur basisvaardigheden

Gemeenten financieren verschillende taken vanuit de WEB-gelden. Zo is er een gemeente die de hele infrastructuur basisvaardigheden heeft ondergebracht bij één partij, die dat - naast de cursusgroepen - bekostigt met WEB-budget.

Deel van het aanbod is onder andere professionele begeleiding voor taalhuizen en taalvrijwilligers, ook taalambassadeurs krijgen begeleiding vanuit de aanbieder. De samenwerkingspartners organiseren netwerkbijeenkomsten voor kennisdeling en het stimuleren van samenwerking in de regio tussen ketenpartners uit de verschillende beleidspijlers.

Om de doorverwijzing van informele of non-formele educatie naar het volwassenenonderwijs te verbeteren zet de aanbieder mensen in die verbindingen leggen tussen gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Ze zijn aanspreekpunt, zorgen voor voorlichting en (sub)regionaal overleg, agenderen basisvaardigheden en ontwikkelen nieuwe projecten en campagnes.

Meer voorbeelden van taken en activiteiten die passen binnen de regierol van individuele gemeenten of de coördinerende rol van contactgemeenten, zijn te vinden in bijlage 1 van de Verkenning basisvaardigheden voor volwassenen vanaf 2025.

Redenen om de vrije ruimte in de WEB op te zoeken

Regievoeren (zoals aan individuele gemeenten wordt gevraagd vanuit de WEB) is meer dan alleen het inkopen van aanbod. Een integrale, lokale aanpak vraagt ook om communicatie, werving, organisatie, netwerkcoördinatie, samenwerking met werkgevers en andere gemeentelijke domeinen enz. De ervaren belemmering vanuit gemeenten is aanleiding geweest voor OCW om te onderzoeken welke ruimte de huidige regeling biedt. Daar komt bij dat de DU minder hoog is dan gemeenten wensen. Voorbeelden van coördinerende taken die nodig zijn op regionaal dan wel lokaal niveau:

- Regiocoördinatie volwasseneneducatie en integrale aanpak laaggeletterdheid – beleidsondersteuning en verantwoording vanuit de contactgemeente;
- Uitvoeringskosten regionaal programma (regioplan) voor onder andere expertise, impactmeting, werving/campagne/promotie en nazorg;
- Organisatiekosten regionale en lokale evenementen, bijvoorbeeld de Taalmeterdagen,
- Versterking lokaal taalnetwerk:
  - Bekostiging lokaal Taalhuis/Taalpunt (ureninzet coördinator + werkbudget);
  - Bekostiging inzet professionals, bijvoorbeeld voor professionalisering taalintakes en vrijwilligerscoördinatie;
  - Bekostiging non-formeel educatieaanbod (taal, rekenen en/of digitale vaardigheden eventueel i.c.m. andere vaardigheden);
  - Bekostiging les- en trainingsmaterialen;
- Regiefunctie Gemeentelijke gezinsaanpak.

Juridisch gezien vormen de WEB en het Uitvoeringsbesluit geen belemmeringen om die rol in te vullen.

Deze brochure is een uitgave van:
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Versie 1.0 | November 2024